

шето училище гради въ една насока надъ подрастващето поколѣние, нашето читалище иде да подсили и закрепи създаденото въ училището надъ възрастнитѣ, като отива малко по-далечъ. То оперира надъ ума и сърдцето на възрастнитѣ, които сж влѣзли въ живота и би трѣбвало да бждатъ съзнателни творци на своята гражданска, обществена и политическа сждба. То иде, поради тая причина, да задоволи не само една обикновена любознателностъ, но и да разшири и затвърди едно обществено съзнание, което нѣкога намѣри изразъ въ националното освобождение, а днесъ трѣбва да намѣри изразъ въ правилната постановка на нашитѣ обществени и държавни работи. Просвѣтната проява на нашитѣ читалища има за задача, следователно, колкото духовното издигане на народнитѣ маси, толкова и практическата страна, — да улесни тия народни маси въ тѣхния всѣкидневенъ стопански и политически животъ. Тѣ отново, както нѣкога, трѣбва да станатъ народни клубове за духовно, гражданско и политическо възпитание. Тѣ трѣбва да бждатъ огнища за една истинска демокрация.

Ако демокрацията предполага съзнателно участие въ живота и сждбата на държавата, то нѣма демокрация тамъ, кждето нѣма просвѣта, образование, култура, личенъ и общественъ моралъ. Читалището, като народенъ клубъ, ще служи най-добре на демокрацията, като издигне степенъта на народното съзнание, разшири ония духовни ценности, безъ които абсолютно е невъзможенъ единъ правиленъ общественъ и държавенъ животъ. И неговата роль би останала безъ особено значение, ако то не прибере подъ своята благодатна стрѣха народа въ селото и града.

Читалището и демокрацията трѣбва да бждатъ неразривно свързани за изграждането на едно общо дѣло — духовното, материално и политическо благополучие на обществото. Моралнитѣ и материални жертви, които биха били дадени въ това отношение, ще оставатъ съ грамадно значение. И колкото повече се отива въ тая насока, толкова по-добре. Това може да се каже за всѣко време, но още повече за днесъ, когато моралнитѣ, духовнитѣ и граждански ценности тѣй низко се котиратъ, когато всичкитѣ отрицателни страни въ живота тѣй стремглаво се ширятъ въ всички посоки. И ако народътъ ще трѣбва да бжде господарь на своитѣ сждбини, той ще трѣбва да бжде колкото се може повече просвѣтенъ, повече образованъ, повече мораленъ, повече изпълненъ съ човѣщина, съ най-благородни копнежи. Срещу общественитѣ миязми, свѣтлината повече отъ всѣкога е потрѣбна. Нека тая свѣтлина дойде отъ училището и читалището, като най-добъръ общественъ фарь...

Д. Негенцовъ